

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOALA“

Eaș banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Cuvântarea

P. S. Sale D-lui Episcop diecezan Ioan I. Papp, rostită
la deschiderea Sinodului eparhial din a c. 1906.

*Hristos a înviat!
Domnilor deputați!*

Un sentiment plăcut, o bucurie mai rară a deșteptat în trecut și nu mai puțin în zilele noastre trebuie să deștepte în inima fieștecărui arhieru român și îndeosebi în inima și sufletul arhierului bisericii române dreptmăritoare momentul, în care se vede încungiurat de dragostea și alipirea eparhioților săi, chemați a-l sprigini în conducerea economiei Domnului.

Un asemenea sentiment plăcut, o asemenea bucurie mai rară să sălășluește și în inima și sufletul meu în acest moment, când mă văd iarăși încungiurat de Domniile Voastre, Domnilor deputați! cari în urma mandatului primit, ați grăbit și astădată din apropiere și din depărtare la locul reședinței noastre episcopoești, cu scopul și dorința: să prăznuim împreună *Paștile re-învierii* dreptului sinodalității bisericii noastre, și apoi în conțelegere frățească, în dragoste și iubire creștinească să ne ocupăm de chestiunile cari privesc mersul normal al afacerilor și îndeosebi: susținerea, întărirea și dezvoltarea bisericii noastre naționale și ale instituțiunilor ei, create în grele timpuri și susținute cu multe sacrificii.

Și bucuria sufletului meu crește în acest moment, nu numai pentru norocoasa revedere după intervalul de un an, ci și pentru motivul, că deși cu ziua de astăzi întrăm într'un nou period sinodal, precedat de alegeri noi, totuși în persoana Domniilor Voastre Domnilor deputați, am onoarea a salută — cu puține supliniri — tot pe acei vechi reprezentanți ai clerului și poporului nostru eparhial, cari, în trecut

ca și în prezent, ați dat și știți dă probe eclatante despre iubirea de neamul și biserica, din care facem parte.

Și de aceea văzându-Vă adunați aici, nainte de toate Vă salut cu dragoste și iubire părintească, zicându-vă „*Hristos a înviat!*“

Ne-am adunat aici, *Dlor deputați*, ca să intrăm în divanul sinodal, și dacă conziderăm, că la atribuțiile unui Sinod eparhial aparține și controla, se explică de sine motivul pentru care ținerea sinoadelor noastre eparhiali s'a stabilit tocmai pe ziua de astăzi, carea este aniversarea sf. apostol Toma. Veți înțelege adecă, că precând prin legea fundamentală vi-se garantează dreptul, pe atunci prin primirea mandatului de reprezentare vi-s'a impus și o sfântă datorință, datorința de a controla cu toată scrupulozitatea și a vă luă informațiuni chiar și din arhivul consistorial despre starea afacerilor din eparhie.

Trecutul ne-a învățat, că controla rigoroasă și conștiențioasă dă conducerii caracterul corectității ori necorectității, și numai controla minuțioasă este chemată a stabili gradul încrederii ori neîncrederii în conducere, și de aci speranța de progres ori regres în mersul afacerilor. De aceea, controla binevoitoare a Veneratului Sinod, ca și corporațiune chemată a face revista afacerilor avizate la competența sa, pentru noi a fost și va rămânea numai un *stimul*, fie pentru continuarea direcțiunei începute, fie pentru luarea altei direcțiuni, ce ni-s'ar indigita în cadrul legii și a posibilității fizice și economice.

Consistoriele noastre eparhiale își vor prezenta la timpul său rapoartele despre gestiunea anului trecut și acum, după trei ani, de când după voința *Celui* preainalt m'am ridicat în scaunul arhieresc al acestei eparhii, ași fi dorit și eu să vă pot prezentă un rezultat al activității mele, care să satisfacă întru toate așteptă-

rile legate de persoana și alegerea mea. — Dacă însă atare rezultat va fi mai puțin decât ce sunt așteptările Domniilor voastre și decât ce eră și este dorința mea, cauza se esplică din faptul, că la începutul activității mele am devenit într'o formală și faptică colizie de datorințe, pentrucă: cu cât stăruiam mai cu dea-din-sul pentru a-mi stabili o programă de acțiune, cu atât se iveau mai multe și tot mai multe problemele de deslegat. Am constatat adecă o mulțime de trebuințe, care de care mai indispensabile, și cari pentru a putea fi puse cu sistem în serviciul cauzei, nu numai reclamau atențiune și considerare specială, ci fiecare dintre ele de după natura ei, reclamă preferință față cu celealalte.

În asemenea situație, eu, în deplină cunoștință a promisiunilor făcute la alegerea, hirotonirea și introducerea mea de episcop, în conștiința misiunii mele sublime și a datorinței mele sfinte de a lucra și a face să se lucre pe toate terenele legali, pentru întărirea și prosperarea bisericii noastre naționale și a instituțiilor ei, a trebuit să dau preferința aceloră dintre trebuințele constatate, dela cari în linia primă se condiționează, și fără de cari în nici o societate creștină și astfel nici în biserică nu se poate închipui progres nici pe terenul religios-moral nici pe cel cultural și economic. În conzecință deci atât din acest motiv, cât și pentru motivul de a arăta eparhioților mei nu numai duhul, de care este cuprins sufletul meu, ci și modul meu de gândire și acțiune în conducere, cuvântul cel dintâiu adresat clerului și poporului credincios, a fost cuvântul sfintei evanghelii: „*Pace vouă*“.

Văzând adecă, cât de tare zguduită eră pacea internă, și dorind restabilirea ei prin încheierea raporturilor frățești între toți fiii diecezei, *eu* am ridicat încă dela început și am arborat de atunci în continuu și neîntrerupt cu cuvântul și cu ezemplul propriu flamura păcii, și am nizuit după putință a satisface și am stăruit a se satisface aspirațiunilor legitime ale tuturor.

O a doua problemă tot asemenea indispensabile mi-s'a arătat și necesitatea de a lua în mână regularea finanțelor diecezei. Acestei afaceri au trebuit să-i dau atențiune deosebită nu numai pentru delăturarea în cale naturală și normală a cunoscutului deficit dela buget, ci și pentru a constata și stabili: cât face venitul anual *sigur* al fondurilor și fundațiunilor diecezane în genere și în special: cât face venitul acelor fonduri și fundațiuni, cari după menițiunea lor concurg cu cvote mai mari la provederea trebuințelor administrative centrale.

Urmărind adecă scopul de a lucra cu factori pozitivi, precum aceasta o cere și corectitatea administrațiunii noastre bisericești, de sine mi-se impunea necesitatea constatării proporțiunii dintre trebuințele înmulțite an de an și dintre venitele disponibile ale diecezei, pentruca astfel să ne știm orienta: până unde ne putem estinde cu cheltuielile întru susținerea și dezvoltarea instituțiilor existente și întru crearea și susținerea altor instituțiuni nouă, reclamate de interesele culturale ale bisericii noastre.

Paralel cu stăruințele mele în celea două direcțiuni indicate, n'am întrelăsat a mă interesa nici de ceialalți factori indispensabile la realizarea progresului dorit, adecă n'am uitat de învățământ și de disciplină în centru și în diecesă.

La sfintele sărbători ale Nașterii și Învierii D-lui, am dat eparhioților „Pastorale“ și după posibilitate am făcut în tot anul și câteva vizitațiuni, îndeosebi la sfîntirea de biserici, și aceasta atât pentru întărirea poporului în credință; pentru a-i încălzi inima cătră religiunea și biserica noastră străbună, și a-l îndemna totodată și la cultivarea virtuților cetățenești, cât și pentru a mă convinge în persoană despre sentimentul religios-moral și despre alte referințe dominante în eparhie.

Ce răsunset a aflat în inima credincioșilor cuvântul adresat de mine: *Pace vouă!* adecă: în ce măsură s'a restabilit pacea internă atunci prea zdruncinată; ce influință au avut și vor avea asupra vieții religioase morale a credincioșilor sfaturile din Pastoralele mele; ce urmă au lăsat în inima clerului și a poporului ceremonialul săvârșit și cuvântările ținute la vizitațiunile canonice, și ce direcțiune a luat preste tot mersul lucrurilor în dieceză sub conducerea mea, veți ști mai bine D-Voastre; Domnilor deputați din apropiere și din depărtare, cari trăiți în mijlocul poporului și stați cu el în continuă și nemijlocită coatingere, și cari astfel și altcum aveți ocaziune a vedea prin prizmă mai curată și scăderile, cari reclamă îndreptare.

Încât pentru partea financiară, rapoartele și socoțile, ce se prezintă, mărturisesc despre rezultatele obținute și despre aceea: că întru cât ne apropiem de îndreptarea reclamată de ordine și de interesele superioare ale bisericii și neamului nostru. Observ însă, că dacă la unele fonduri totuși nu se arată pentru acum crescământ mai mare, cauza este, că a trebuit să curățim fondurile de pretenziunile dubii și neincassabile, cum curăță grădinarul pomii săi de uscături.

Disciplina se manuiază pe toate liniile îmbinând rigoarea cu dreptatea. După demersurile luate pentru promovarea învățământului, a-

vem prospecte, că institutul nostru cultural central, va da vieții noastre publice elemente tot mai conștii de datorință, tot mai cu vocațiune către cariera, ce și-au ales și tot mai cu dragoste către neamul și biserica, carea le-a dat viața, creșterea și existența.

Pe lângă acestea dându-mi samă de greutățile, cu cari ne luptăm zilnic pentru realizarea progresului dorit de biserica și neamul nostru pe terenul cultural și economic; am devenit la convingerea, că după-ce noi și așa nu avem altă putere executivă decât numai cuvântul și exemplul propriu, scopul urmărit de noi numai așa ni-l vom putea ajunge, dacă vom da mai mare atențiune și vom stărui mai cu deadinsul pentru dezvoltarea sentimentului religios-moral, și prin aceasta a sentimentului de datorință și de jertfă la poporul nostru. Deci: m'am crezut îndatorat a combina unele probleme atât din domeniul cultului nostru religios cât și din disciplina bisericească. Acestea probleme apoi în conferința ținută la reședința noastră în 28 Februarie v. a. c., le-am făcut obiect de discuțiune, și întrunind ele complăcerea tuturor, au fost discutate cu demnitatea și seriozitatea unui cler superior, conștiu de poziția și chemarea sa. Însăși concluzele asupra lor, fiind luate toate cu vot unanim și astfel cu putere obligatoare pentru întreg clerul din eparhie, aplicarea și executarea lor ne promet rezultatele cele mai bune.

De încheiere îmi iau voia a mai atinge că, deși în cursul anului sinodal espirat, unele ziare din iubita noastră patrie, au tras la îndoială patriotismul clerului și al poporului nostru și lau bănuît de răsvrătire contra ordinii publice, iar organele de siguranță sub presiunea unor atari publicațiuni, au făcut perchiziții și prin biserici, cercând armături: cu toate acestea am bucuria și mângăiere a constata și la acest loc: că nu numai nu sau constatat nimica din cele bănuite, ci clerul și poporul nostru s'a afirmat și astădată de ceea ce a fost în tot trecutul său: element de ordine, credincios Tronului, iubitor de patrie și supus legilor țării.

După acestea, precum în sfânta biserică așa și acum, cerând darul și ajutorul lui Dumnezeu asupra noastră și asupra lucrărilor noastre, și salutându-vă de nou de bunavenire, dechiar ședința sinodului nostru eparhial ordinar, convocată pe ziua de astăzi, de deschisă.

Moment istoric^{*)}

Instrucțiunea și educațiunea.

— Urmare —

Științele cele mai pozitive au ca substrat închipuirea (hipoteza) și din acest punct de vedere este mare apropierea între fantazia poetului, care crează tipurile sale și între închipuirea chimistului care realizează corpuri ce voește a naște cu anumite calități.

Românul înzestrat cu inteligență și vie imaginație, scoborător dintr'un popor cu darul observațiunii și cu mare putere de a-și amila tot ce vede, constituie un material omenesc superior pentru studiul naturii.

Oricând și ori unde tinerii noștri au fost puși în condițiuni prielnice, ei s'au ridicat cu ușurință adesea la un nivel superior, care arată destoinicia de care sunt capabili.

Sunt foarte numeroase societățile științifice și academiile în care lucrările Românilor au fost primite cu atențiune, și de sigur că ne-am fi impus și mai mult atențiunii lumii culte, dacă pe mulți dintre ai noștri i-am mai fi lăsat să-și continue cercetările în străinătate, în loc de a-i fi rechemat prea curând în țară.

Mediul în țara noastră, îndelungă vreme n'a fost prielnic științelor, mai întâiu prin faptul că o atmosferă științifică nu se creează prin câțiva și când aceștia vor dori-o. Viața noastră publică a atras la dânsa toate inteligențele; adesea le-a zădărnicit într'o direcțiune ce nu le eră proprie și, în orice caz, le-a zăticnit dela lucrarea lor rodnică și folositoare țarei.

Este de cugetat, chiar în prezent, la ceea ce ar trebui să facem, pentru ca curentul fascinator al gloriolei politice să nu stăvilească prea mult munca științifică, care duce adesea la roade mai folositoare omenirii, și nu arareori la o glorie mai curată și mai durabilă.

Din fericire, curentul începe să se definească și la noi. Societăți științifice s'au putut crea și dăinuiesc de mai bine de 15 ani. Publicațiuni importante pot să se mențină cu succes, deși cu multă greutate. Lucrări științifice, originale, se fac de mai mulți ani în țară și numărul lor crește, iar valoarea lor se accentuează.

Expozițiunea de față are menirea de a pune în plină lumină toată mișcarea noastră culturală, și de a arăta în mod vădit rezultatele bune, sau rele, la cari am ajuns, după fiecare categorie de școli. În orice caz, ea va înfățișa colosala cale străbătută de noi într'un atât de scurt timp.

Publicațiuni speciale, documente importante, statistici lămurite trebuiesc prezentate de Minis-

*) Din „Buletinul oficial“ al Expoziției generale române.

tere și de direcțiunile școlare, — fie publice, fie particulare, — precum și de diferitele societăți didactice, culturale sau științifice.

Toți specialiștii, fără deosebire, vor înțelege ce trebuie să facă pentru ca dovada că există o mișcare culturală serioasă să fie făcută, și că, găsindu-ne adevărata cale, o urmăm cu voință și presistență.

Congrese numeroase având loc odată cu Expozițiunea, toți specialiștii sunt ținuti să pregătească lucrări originale, sau lucrări ce interesează direct cestiunile mai însemnate, ce se află la ordinea zilei, astfel că din acest punct de vedere, după Expozițiunea din anul viitor, să ne rămână învățăminte și îndrumări, precum și încrederea pentru noi și pentru străinătate că în mediul nostru actual științele nu mai sunt plante exotice, dar că sunt apreciate, iubite și cultivate.

Secțiunile principale vor fi următoarele:

1. Școlile fröbeliane, școlile primare și cele pentru adulți sau infirmi;
2. Învățământul secundar și seminariile;
3. Învățământul superior;
4. Învățământul aplicat;
5. Conservatoarele de muzică și declamațiune;
6. Societățile științifice și culturale;
7. Fundațiunea Universitară Carol I.;
8. Academia română.

Tot în această secțiune vom căuta să intru-nim și tot ce privește partea relativă la instrumentele și procedeele generale ale literilor, științelor și artelor.

Din acest punct de vedere, trebuie să recunoaștem că trecutul nostru ne dovedește aptitudinile în direcțiunile culturală și artistică.

Încă de când limba slavă eră admisă ca limbă oficială, documentele și manuscrisele, sau cărțile bisericești ce au ajuns până la noi, și din cari mare parte îmbogățesc museele străine, arată arta cu care ele erau scrise și înflorite. Adeseori, inițialele, frontispiciile sau icoanele, ce însoțeau manuscrisul, sunt opere de o adevărată valoare artistică și de o frumsețe uimitoare și care nu se găsesc cu aceleași caractere și atât de fin lucrate la popoarele slave de pe vremuri.

Documentele și manuscrisele bisericești, scrise în urmă, din cari ultimele până la 1845 (dela Huși), scrise de diacii nostri, dovedesc acelaș lucru.

Tipografiile, ce au existat în această țară, au tipărit adesea cu caractere de o rară frumsețe. Nu am decât a cita biblia lui Șerban Cantacuzino, dela 1688, ce poate fi comparată cu cele mai frumoase produse ale tipografiei moderne.

Din acest punct de vedere, putem fi mândri și de starea noastră actuală, și Expozițiunea viitoare va dovedi și mai lămurit ceea ce deja s'a putut vedea la 1889 și la 1900 la Paris.

Această secțiune va mai cuprinde și următoarele părți:

1. Tipografia, librăria și legatoria;
2. Ziare și afișe;
3. Topografia, geografia și cosmografia;
4. Muzica;
5. Instrumente de precizie;
6. Fotografia.

Toți specialiștii, artiștii și industriașii sunt rugați ca din vreme să pregătească lucrări, cari să le facă cinste și lor și specialității ce au îmbrățișat.

Ministerele, institutele, școlile publice și particulare, societățile și toate firmele mari industriale și comerciale sunt rugate ca, în vederea celor cuprinse mai sus, să binevoiască a ne indica ceea ce voiesc să expună și suprafețele orizontale și verticale de cari au nevoie.

Cultul.

În Expozițiunea din 1906, am creat anume o secțiune specială în ce privește cultul.

Datorim atât de mult credinței noastre strămoșești, încât ar fi fost o crimă de a nu fi pus în vedere, cu acest prilej, tot ce datorim noi, ca oameni și ca Români, credinței noastre creștinești ortodoxe.

Bătrânii nostri aveau pe steagul țării semnul sfintei cruci și anumite icoane: la dânsii limba, neamul și credința creștină, alcătuiau treimea pentru care au luptat și pentru care cu miile au murit spre a ne lăsa moștenire aceste trei odoare cu cari ne fălim în prezent și cari ne întăresc în lupta dintre neamuri pe viitor.

În circulara privitoare la »Geniul civil și militar«, și în acea privitoare la »Instrucțiune și educațiune«, am pus în evidență două fapte și anume că în biserica română s'a păstrat ca într'o școală limba și credința neamului în viitorul său, și că grație numai monumentelor noastre bisericești putem să ne mai dăm seama despre jertfele ce făceau inimoșii nostri străbuni, cari aveau foarte mult dezvoltat simțul frumosului și iubirea lucrărilor mărețe.

Când odată se va cunoaște bine, grație monografiilor, istoricul fiecăruia din monumentele noastre religioase mai principale, atunci cu siguranță se vor umple multe pagini albe ce constituiesc încă atâtea goluri în atât de puțin cunoscutul nostru trecut: trecut ce a fost destul de măreț; trecut ce a avut o bază culturală și artistică; trecut înălțător prin fapte vitejești și pricepere ostășească; trecut din care reese că niciodată nu ne-a lipsit nici conștiința origini, nici greutățile ce vom întâmpina prin situația noastră geografică, nici cunoștința soartei ce ne este sălășluită pe această față a pământului.

Bisericile noastre au fost muzeele noastre. Dela arhitectura clădirii până la arta aleasă a decorațiunii lăuntrice, reprezentată prin tâmpile admirabile, printr'un mobilier și obiecte adesea de o mare valoare artistică, prin cunoștințele fizice asupra efectului luminei, a rezonanței cu anumiți răsunători, — ca în bisericile lui Ștefan-cel-Mare, — care reiese și din arhitectura de detaliu; prin perspectiva creată grație dispunerii liniilor mari și a jumătății de lumină ce domnea în ele; prin admirabilele lucrări în metale, prin scrisul leatului, din care acel dela Războeni vorbește inimei și este o adevărată și măreață pagină a celei mai duioase descrieri a unei lupte uriașe, în care Moldovenii au fost atât de crud încercați; modul cum au fost scrise sau tipărite cărțile sfinte; avuția mare, atât prin valoare în sine, cât și prin arta cu care erau împodobite moaștele și icoanele; toate acestea dovedesc evlavia profundă a străbunilor noștri, avuția și dărnicia lor, inima lor curată, în care sentimentele înalte religioase erau adânc sădite, și dorința de a crea, în acest mod, comori de artă și de înălțătoare priveliște pentru sufletul și cugetul românesc.

Fapt sigur este că, privirea și studiarea acestor localuri sfinte și a cuprinsului lor, ne încălzesc sentimentele bune, desvoaltă dorința de studiu și cercetare, fac pe ai noștri și mai buni ca oameni și mai de seamă ca Români.

Nu sunt multe monumente, la alte popoare, cari să vorbească localnicilor mai adânc și cari se le înalțe mai mult inima și cugetarea.

Preotul nostru, însurat și cap de familie, nu a fost o ființă artificială și izolată în societatea noastră. În toate mișcările noastre culturale, sociale și naționale, clerul român, cu multă sau puțină cultură, cum se afla pe vremuri, a știut totuși totdeauna să și înțeleagă marea lui misiune asupra turmei ce-i eră încredințată.

Și este demn de observat și bine de a fi știut, că el, care a fost părtaș la marile fapte naționale, a fost totdeauna însă tolerant în privința cultului său.

Afară de oarecari prigoniri datorite mai mult laicilor, la începutul istoriei noastre Moldovenesti, în contra Armenilor — cari primiți în țară încă din secolul al XIII-lea, se vede că apucaseră tot negoțul — nici odată goana religioasă, în înțelesul apusean al cuvântului, nu a fost în țara noastră.

S'ar părea chiar că erau indiferenți a face prozeliți și voi cita faptul important al poslușnicilor secui și streini, aduși de episcopii și mânăstiri în jurul lor, fără ca veri odată să se cunoască vre un singur caz de violentarea cunoștinței lor, prin a fi căutat să li se schimbe legea, ceea ce ar fi fost o condițiune sine qua non pentru alte biserici creștine. (Va urma).

Lăcrimioarele.*)

Mănunchiului de poezii, în fruntea cărora a pus ca dedicațiune *Steluța*, Alexandri le-a dat numele gingașelor flori de primăvară, pe care Moldovenii le numesc *lăcrămioare*. Acelorași floricele, *Munteanul* le-a zis *mărgăritărele*, după asemănarea lor cu mărgăritărele; *Germanul* le-a numit *Maiglöckchen* — clopoței de Maiu — cu mai multă precizie, privind forma lor; *Francezul*, atras mai mult de parfum, le-a dat numele de *muguet* (musquée), din cauza ușorului miros de mosc; *Englezul*, le compară cu crinii, desigur după culoare, numindu-le *lily of the valley* — crin de vale — ca și *Portughezul*, cu al său *lirio dos convalles*; în limba poporului, *Polonezul* *lanka*, *lanuszka* — floare, floriceică de poiană, după locul în care de obicei se găsește; *Ungurul*, poate din cauza înșirării bobitelor, pare că prinse cu fir de mătasă, le chiamă *gyöngyvirág* — *Dalmatinul*, înșfârșit, a voit desigur să caracterizeze mai mult impresiunea de drăgălășenie, pe care o fac, zicându-le *dragolyub*, — foarte iubit, drag și iubit — precum și sunt iubite și dragi tuturor.

Din toți aceștia, singur Moldovanul, nu se oprește la suprafață, stabilind o simplă comparație după asemănarea lăcrămioarelor cu vreun alt obiect — mărgăritar, clopoței, mosc, crin, mărgea — sau numindu-le după locul în care cresc, și nici chiar după farmecul înfățișării lor curat materiale. Acea ce-l atinge pe dânsul e răsfrângerea lor *ideală* — caracterul de *curățenie sufletească*, corespunzătoare chipului lor minunat, și pentru care nu găsește potrivire în jurul său.

Astfel geniul poetic al Moldovanului, de care avem și aici o strălucită dovadă — ca și în neperitoarea creațiune a *Mioriței* — îl face să se ridice mai presus de lumea lucrurilor materiale. Floricelele aceste așa de curate, nu pot fi decât *lacrimi de îngeri*, căzute din cer, și — după superaterestra lor origine — prefăcute în flori pe pământ:

Voi sunteți lacrimi de îngeri
Pe pământ din cer picate
Când prin stele legănate
A lor suflete curate
Sbor vărsând duioase plângeri.

*) Suntem în timp de primăvară, — poate și literară....

Extragem deci acest delicios fragment, din lucrarea distinsului literat român, dl A. C. Cuza, profesor la universitatea din Iași: »Naționalitatea în artă«, publicat în revista „Făt-Frumos“ din Bârlad și reprodus în broșură. S. S.

Curs pentru învățătorii necvalificați. Venerabilul Consistor a decis deschiderea unui curs de vară pentru candidații de învățători, cari nu au în regulă cursurile pedagogice.

Cursul din chestiune se va începe la 12/25 Ianie c., și va dura șase săptămâni. Deschiderea cursului se face pendentă de condițiunea: să se însinue cel puțin 30 de reflectanți, cari să-și înainteze petițiunea **deadreptul Consistorului din Arad, până la termenul 1/14 Maiu a. c.**, alăturând la petițiune următoarele documente: extras de bolez, testimoniu de pe ultimul curs pe care l-a absolvat; atestat de conduită a vieții sale publice și private, precum și despre aceea, că dela absolvarea ultimului curs, unde și în ce calitate a petrecut timpul.

Acest certificat să fie *vidimat de protopopul concernent.*

Reflectanții la curs vor fi provăzuți cu locuință și vipt în alumneul diecezan și sub supraveghierea superiorităților institutului. Pentru această prevedere însă fiecare reflectant va trebui să solvească **anticipando** îndată la prezentare suma de 50 cor. pentru prevedere precum și 20 cor. în didactru, îngrijindu-se fiecare pentru sine de vestimintele necesare de pat.

Reflectanții de după pregătirile ce le au deja, se vor împărți în două grupuri, a celor cu III—IV, eventual cu mai puține cursuri.

După ascultarea cursului, fiecare va fi admis la examen din obiectele propuse în cursul ascultat, și va fi provăzut cu testimoniu de pe cursul, eventual cursurile pentru cari va presta examenul cu succes.

Intârziând careva cu însinuarea până la termenul fixat, ori nesatisfăcând vr'-unei dintre condițiunile de mai sus, nu va fi suscept, eventual nu va fi admis la examen.

CRONICA.

Sf. sărbători ale învierii s'au serbat în catedrala din Arad, cu solemnitatea cuvenită. Invierea s'a făcut la 3 ore din noapte, pontificând P. S. Sa Dl Episcop diecezan Ioan I. Papp, încunjurat de P. C. Sa R. Ciorogariu protosincol, P. On. D. George Popovici ref. bis., Vasile Beleş protopop, preoții G. Bodea, Al. Vesalon, V. Olariu, Tr. Vătan și diaconii Dr. I. Suci, Dr. T. Botiș și C. Lazar.

La Sf. liturgie a pontificat tot P. S. Sa Dl Episcop diecezan, asistat de următorii membri ai clerului nostru din Arad: P. C. Sa R. Ciorogariu protosincol, P. On. D. George Popovici ref. bis., Vasile Beleş protopop, preoții G. Bodea, Al. Vesalon, V. Olariu, Tr. Vătan și diaconii Dr. I. Suci, Dr. T. Botiș și C. Lazar.

Vorbirea a ținut-o P. S. Sa în fața unui public numeros, care a ascultat cu atențiune încordată frumoasele învățături.

Răspunsurile liturgice le-a cântat corul seminarial de sub conducerea dlui prof. Trifon Lugojanu.

A doua zi a servit preoții G. Bodea, Al. Vesalon, Tr. Vătan și diaconul Dr. T. Botiș. Vorbirea a ținut-o părintele Tr. Vătan. Răspun-

surile liturgice le-a cântat corul plugarilor condus de inv. Ștefan Ștef.

În aula episcopescă atât în ziua primă cât și în a doua, P. S. Sa a dat prânz pentru mai mulți fruntași din loc.

Consistorul plenar al Diecezei Aradului, care să resoalve chestiile ce vor fi discutate în Sinod s'a ținut Joi. A presidiat P. Sa I. I. Papp, fiind de față P. C. Sa arhimandrit. Augustin Hamsea, P. C. Sa protosincolul R. Ciorogariu, referentul G. Popovici, protopopii Dr. I. Trailescu, V. Beleş, și G. Sârbu, preoții D. Muscan, Tr. Vătan, Tr. Magier apoi dnii T. Diagonescu, fost deputat, S. Raicu, P. Truța, Dr. N. Oprean, G. Serb, referentul, G. Purcar și I. Russu Șirianu.

Fondul preoțesc. Sâmbătă s'a ținut adunarea generală a *fondului preoțesc*, sub presiul P. S. Sale D-lui Episcop diecezan. Discursul de deschidere al P. S. Sale a cuprins adevărata icoană a stărilor actuale, indicând mijloacele eficace pentru înălțarea clerului și înaintarea poporului, conform misiunii pastorale și necesităților sufletești și omenești peste tot.

Desbaterea chestiunilor la ordinea zilei a decurs cu demnitate și competență.

Procesul mănăstirilor. În ziua de 19 Aprilie Curia din Budapesta a adus o hotărâre în afacerea procesului dintre mitropolia gr. or. română și patriarhia sârbă pentru cele trei mănăstiri, ce Românii pretind dela Sârbi, adică a Bezdinului, Sângiorgiu și Misici situate pe teritoriu român.

Curia a hotărât, că procesele trebuie pornite pe teritoriul unde-s mănăstirile. Până acum se știe, în urma delegației ce-i dădese M. Sa, procesele de felul acesta le judecă tribunalul din Budapesta. Acesta nu de mult se și declarase competent, după cum îl declarase competent și Tabta regească.

Valoarea celor 27 mănăstiri s'a evaluat la 10.192.676 coroane. Dintre ele patriarhia ni-a dat numai una, pe cea dela H. Bodrog, în valoare de 215.860.

Expozițiunea din București și guvernul ungar. Dl Ministru ung. de interne a adresat Comitetului central al „Asociațiunii“ din Sibiu o scrisoare datată din 11 Aprilie a. c., prin care declară, că în vederea neînțelegerilor ce le-a avut de urmărire ordinațiunea Nr. 146 din Martie a. c., prin care „Asociațiunea“ a fost oprită dela aranjarea Pavilionului etnografic al Românilor din Ungaria la Expozițiunea generală română din București, — se vede îndemnat a enunța, că este învoit ca „Asociațiunea“ sau alte societăți să împrumute obiectele ce le posed Comisariatului general în scopul de a le expune și ca particularii să participe la Expozițiune; oprește numai ca societățile să figureze ca expozanți. Cere mai departe, ca să nu se expună obiecte de caracter demonstrativ contra statului ungar. Această revenire a guvernului asupra nefericitei ordinațiuni a dlui Kristóffy, care a provocat

atâtea nemulțumiri, credem că va face o bună impresiune atât dincoace cât și dincolo de carpați

Societatea „Petru Maior“. În urma demisiunii comitetului vechiu în ședința din 24 Martie 1906 s'a ales următorul comitet: Președinte: Pompiliu Nistor, st. med.; Vice-președinte: Traian Iarca, st. med. v.; Secretar: Victor Stanciu, st. fil.; Cassar: Ștefan A. Albu, st. med.; Controlor: Mihai Stan, st. med.; Notari: Nicolai F. Negruțiu, st. fil.; și Dumitru Coltofean, st. drepturi; Bibliotecar: Ioan Cupu, st. drept.; Vice-Bibl.-Arhivar: Ioan Ștefănescu, st. med.; Econom: Adam Iancu, st. med. Comisiunea literară a fost întregită prin domnii: Ghița Popp, st. drepturi și Mihai Șerban.

Cronică bibliografică.

Episcopia Strehai și tradiția scaunului bănesc de acolo, studiu istoric, de Al. Lăpădatu. București Editura Carol Göbl, 1906 p. 30.

Studiul acesta, al învățatului tânăr, care este un vrednic fiu al fostului profesor în Brașov și publicist; și care este totodată unul din cei mai distinși elevi ai profesorilor N. Iorga și D. Onciul dela facultatea de litere din București, vine să lămurească și să precizeze un nou punct, până acum necunoscut în istoria bisericii românești.

Lucrări de asemenea natură îndeosebi trebuie să intereseze pe cetitorii noștri, bisericieni și români. — Tot din acest incident amintim lucrarea dlui N. Dobrescu, asupra originii și începuturilor mitropoliilor și mănăstirilor la români, o carte, despre care vom vorbi mai îndeosebi, îndată ce ne va stă la dispoziție.

Sămănătorul Nr. 14 cuprinde: N. Iorga, o carte de filosofie politică a unui Român (Un cald articol, asupra cărții „Statele-Unite ale Austriei Mari“, de Aurel Popovici). — St. O. Iosif și D. Anghel: Inchinare Iașului (poezie). — N. N. Beldiceanu: Clipe. — Corn. Moldovan: În noapte (poezie). — Virgil Caraivan: Nevasta cinstită și înțeleaptă. — I. U. Soricu: Sus inimile (poezie). — Țicleșcu: Datini (Serbarea primăverii la Țigani). — M. Paleologu: Unui sfios (poezie). — N. Iorga; Cronică. — X. Cugetări. — *Gravuri*: București în 1830 (După Bouquet) și Bucegiul (După Donssault).

Viața Literară Nr. 14 cuprinde: Faza glumeată, de Il. Chendi (în chestia demonstrațiilor pentru limba română în societatea „Inaltă“). — Șarpele în inimă (poezie) de G. Coșbuc. — „Junimea“ — greșală? (polemică literară) de Mihail Dragomirescu. — Dora (schiță) de Al. Cazaban. — Pe când iubiam, de Ion Minulescu. — Expoziția tinerimii (artistice: G. Pătrașcu și Chimon. — Loghi (pictori) de V. Cioflec. — Concertul d-nei Anghel, de Constanța Hodoș. — Unui poet, de G. Tutoreanu. — Cronică literară: „Poezii“ de Delavrancea, — Cum iubește o fată (nuvelă) de V. Pop. — Greti, de C. Mironescu. — Noaptea de Paști (schiță) de M. Lungianu-Rucăr. — Floarea Paștilor (din popor) de S. Fl. Marian. — Bibliografie.

Luceafărul Nr. 7 (1 Aprilie) cuprinde: Români din Istoria, de Dr. Iosif Popovici. — Dor de primăvară și Sonet, de Ecaterina Pitiș. — Pinte Viteazul (urmare). — Idilă, de G. C. Ionescu. — De ce? Z. Bârsan. — Cronică literară. — Poșta redacției. — *Ilustrațiuni*: O parte din Sușnievița. — Femei din Sușnievița. — A. Covaz, Constantini (portrete). — Români din Grobnic. — Români din Birdo. — Femei din S. — Fată din Sușnievița.

Junimea Literară din Suceava (Bucovina) III. 4 are următorul cuprins: Sărbătoare, de V. Loichiță. — O prefață, de Horia P. Petrescu. — Gorunul lui Horea, de Radu Sbiera. — Regine (Th. Storm) de N. Dracinschi și G. Rotariu-Rotică. — Idealuri de Leandru. — Peștii pământului (din mitologia română) de S. Fl. Marion. — Tătorul de pietre (Multatuli) traducere. — Crediințe populare, de Dim. Mitric-Bruja. — O soartă... N. Dracinschi. — Ideea latinătății în istoria română (conferență) de Iancu I. Nistor. — Mișcarea poporală în Bucovina, (Grigori Filimon) de George Tofan. — Răzbunare de Leandru. — O carte de judecată din anul 1729 din Câmpulung. — Cronică. — Notițe bibliografice. — Poșta.

Munca fraților bucovineni pe terenul literar, e bine venită în orgorul culturii noastre naționale.

Albina, revistă populară, apare în fie-care Duminică (București str. Mântuleasa 9. Abon pe an 8 lei). Sumarul n-rului IX. 27. dela 2 Aprilie 1906: Cuvânt de ziua învierii (cu icoane din patimile Mântuitorului) de Diac. I. V. Raiciulescu (Severin). — Insemnătatea evangheliei, de Sofia Nădejde. — Materialul din care se fac uleiurile (cu gravuri) de N. Nicolaescu și G. Stoinescu. — Paștile (versuri) de Mihail Popescu-Ludu. — Învierea lui Isus (clișeu). — Societăți de cântări, de Grig. Teodosiu. — Povestea lui Iuda de Radu. — Sarea în hrana animalelor. — Cronică, Informațiuni, etc. —

Românca, revistă lunară, directoră Adela Xenopol. Nr. 5 pe Martie cuprinde: Agata Bârsescu (cu portret). — Problema educațiunii, de A. X. — Flutur (poezie) de Stanca. — Femea română și graiul poporului de Elena A. Tănăsescu. — Scrisori din Elveția de A. X. — Gândiri. Istoria literaturii latine și originile ei, de Boissier. — Calea fericirii de A. X. — Părerii, diverse.

Răsăritul (Nr. 11—12) cuprinde: Învierea Domnului. — La țară (versuri). — Bogățiile țării. — În zăre (versuri). — Plante medicinale. — În singurătate (versuri). — Privirea codrului. — Cum petrec împărații. — Călugărul (poveste). — Omul, vulpea și soarele. — Pilde și alesături. — Casa. — Bogat și sărac (poveste). — În codru (versuri). — Fasolea. — Fel de fel. — Firea sau învățătura? — O șezătcare monstră. — Cultura sâtenilor. — Sfaturi și refete. — Anecdote și snoave. — În ore de recreație.

Amicul Tinerimei, revistă școlară, anul IV. Nr. 1 cuprinde: O împărăteasă de model, de Toma Dicescu. — Urgia vremii, C. Macici. — Elefantul. — Mâna uriașului (poveste italiană). — Pietrarul (legendă coreană), — Pățania lui Petrișor. — Insula paserilor. — Găurile tot au rămas (După G. Frommel) — Top și Mița. — Micul Turenne (După Herder).

Concurse.

Pe baza înaltului ordin konzistorial de sub 9/22 Martie Nr. 1309/1906 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de învățator în **Bărăteaz** (proto-prezbiteratul Timișorii) cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele încopciate cu acest post sunt:

1. Dela comuna bisericască 480 cor, iar dela stat întregire 292. cor. 2. Lemne pentru învățator de 28. cor. 3. Pentru scripturistica 6 cor; iar pentru participare la conferințe și la reuniunea învățătoarească diurne de câte 4 cor. (de fiecare zi), 4. Cortel în natură și grădină de legume.

Din partea recurențelor se recere a arăta, că îndreptățirea la penziune decând și-o formează. Funcțiunile de cantor, alegându-l învățător le va îndeplini fără altă remunerare, afară de înmormantări.

Astfel, ajustate recursele cu documentele necesare, și adresate comitetului parohial, sunt a-se așterne Pr. On. Domn Dr. Traian Putici, protoprezbiter în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros), având reflectanții la acest post, să se arate poporului sub terminul concursual în st. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial rom. gr.-or. ținută în Bărăteaz, la 25 Martie st. v. 1906.

pentru comitet
Nicolae Crișmariu
paroh, președinte.

Cu consensul ppresb.: Dr. T. Putici m. p. inspector de școale.

— □ —

1—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza înaltului ordin konzistorial ddo. 20 Martie Nr. 1747/1906, se publică concurs de licitațiune minuendă pentru edificarea de școală nouă în comuna **Bărăteaz**, (protoprezbiteratul Timișorii). Terminul de licitare e satorit pe ziua de **17/30 Aprilie 1906** la 1/2 11 oare a. m.

Prețul de esclamar e: 5660 cor. 64 fl.

Reflectanții întreprinzători vor aveă să depună la epitropia parohială în ziua licitației vadiu de cel puțin 10% din prețul esclamării în bani gata, ori papire de valoare acceptabile.

Planul de zidire și proiectul de spese se pot vedeă în cancelaria oficiului parohial din loc.

Bărăteaz, la 5 Martie 1906.

pentru comitetul paroh.

Nicolae Crișmariu
paroh, președinte.

Cu consensul ppresb.: Dr. T. Puticiu, m. p.

— □ —

1—2

Pe baza decisului Ven. Consistor diecezan Aradan de sub Nr. 1749/906 se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru renovarea sf. biserici gr.-or. rom. din **Bârșa** protopopiatul Buteni care se va țineă Joi în **20 Aprilie (3 Maiu)** a. c. la oarele 11 a. m. în localitatea școalei din loc cu prețul de esclamar 4331 coroane 70 fl.

Reflectanții înainte de licitațiune au să depună vadiu 10% în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Proiectul de spese, condițiunile, și toate actele referitoare, se pot vedeă la subscrisul.

Bârșa, la 1/14 Aprilie 1906.

Ioan Popoviciu,
paroh, preș. com. și sin. parohial.

— □ —

1—2

Specialist în pălării preotești.

Cercetați marea prăvălie
alui

Sommer Jozsef

Arad, Strada principală în palatul bisericei rom.-catolice,

Fondată la anul 1863,

în care vor află îndeosebi domnii preoți:

➡ **pălării preotești** ⬅

de calități deosebite și dela cei mai experți măiestri, cu prețurile cele mai ieftine ce există. Pe lângă asta on. public român va găsi în marele magazin pe lângă serviciu prompt, având de conducător al prăvăliei pe un român, ca on. clienți să fie pe deplin mulțumiți, următoarele articole: ➡ **pălării de tot soiul, cilindre, și clac,** ➡ **cămăși de vară, gulere, manșete, mănuși de vară, cravate, ciorapi, bastoane, umbrele, etc.** din fabricele cele mai renumite franceze și engleze.

Sperând, că on. public român din loc și provincie mă va onora cu vizitele sale punându-și toată încrederea în firma prăvăliei mele semnez cu deosebită stimă:

5—5

Iosif Sommer.

Specialist în pălării preotești de tot soiul.

„Janus

“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ **Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.** ⬅

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. Ș Avera institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(12)